

Semiotický repozitár Jurija Lotmana na Tallinnskej univerzite. BIP Erasmus+ program

Nikoleta Mertová

Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove

nikoleta.mertova@unipo.sk

Realizácia *Zmiešaných intenzívnych programov v rámci mobilit Erasmus+* (ďalej uvedené ako BIP Erasmus+) predstavuje jednu z efektívnych a bonitných možností nadviazania a rozvíjania vzájomnej spolupráce viacerých akademických pracovísk, ktoré sa v danom koncepte de visu stretávajú a zoznamujú s kolegami zo zahraničných univerzít pri obojstrannej podpore osobných kontaktov a skúseností, ktoré sa v rýchlo meniacom sa svete stávajú čoraz väčšou vzácnosťou.

Zmiešaný intenzívny program BIP Erasmus+ sa realizoval vo virtuálnej a reálnej rovine v kooperácii univerzít a akademických pracovísk vo viacerých krajinách (Slovensko, Poľsko, Estónsko, Česko), tentoraz v hlavnom meste Estónska Tallinn na Fakulte humanitných vied Tallinnskej univerzity (Tallinna Ülikool). Vzhľadom na skutočne intenzívny program bolo jednotlivým delegáciám Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, Husitskej teologickej fakulty Karlovej univerzity a Varšavskej univerzity umožnené sa v krátkom časovom horizonte oboznámiť s najdôležitejšími dominantami rusko-estónskeho jazykového a kultúrneho priestoru a zároveň spoznať signifikantné prvky mnohonacionálneho a multikultúrneho Estónska ako krajiny Európskej únie s prevažne estónskym a ruským komunikačným jazykom. Medzi najexplicitnejšie momenty patrili špecificky orientované odborné prednášky na Tallinnskej univerzite (apríl – máj 2025) a odborné historické exkurzie v mestách Tallinn a Narva. V rámci programu bola slovenská kooperujúca strana zastúpená vedeckými pracovníkmi Inštitútu rusistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity – profesorom Ľubomírom Guzim (riaditeľom pracoviska), docentkou Nikoletou Mertovou (zástupkyňou riaditeľa pracoviska) a doktorkou Gabrielou Turisovou.

Súčasťou tímu prešovských rusistov boli aj študenti denného štúdia na Inštitúte rusistiky doktorand Alexander Hričko, študentky magisterského štúdia Aneta Kendrová, Kseniia Salash a Bianka Vasil'ová a študent bakalárskeho štúdia Peter Varga (fotografia č. 1).

Jedným z najhodnotnejších miest v rámci Fakulty humanitných vied, ktoré ocení každý lingvista, je nepochybne *Semiotický repozitár Jurija Lotmana* (Juri Lotmani semiootikavaramu, Tallinna Ülikool), ruského a sovietskeho literárneho vedca, kulturológa, semiotika, prekladateľa a puškinistu Jurija Michajloviča Lotmana (1922 Petrohrad, RSFSR – 1993 Tartu,

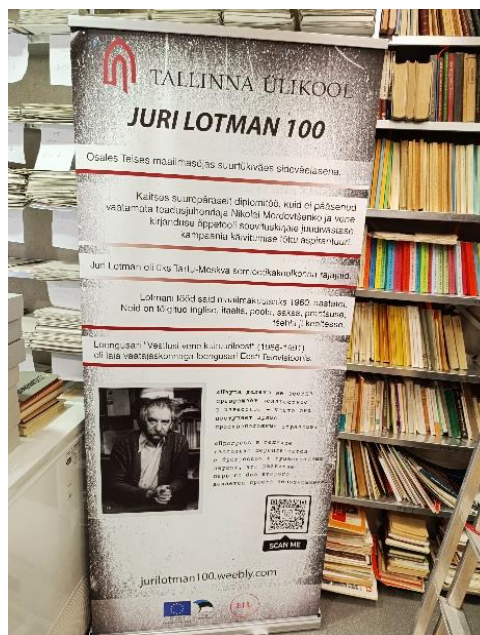

Fotografia č. 1 Slovenská delegácia rusistov

Estónsko)¹, ktorého život, tvorba a dielo boli pevne späté tak s Ruskom (bývalým Sovietskym zväzom), ako aj s Estónskom (fotografie č. 8 a 9).

V roku 2008 z podnetu Tallinnskej univerzity vznikol Lotmanov grant a v rámci daného projektu bol dňa 2. apríla 2018 zriadený *Semiotický repozitár Jurija Lotmana*, archív diel, ich prekladov i osobnej Lotmanovej korešpondencie ako podporná jednotka pre výskum v rámci Tallinnskej univerzity. Sprístupnené archívne materiály využívajú zamestnanci a študenti univerzity, ako aj študenti a výskumníci, ktorí navštevujú Estónsko v rámci medzinárodných programov (výskum korešpondencie Jurija Lotmana z rokov 1954 až 1993; formalizmu a štrukturalizmu univerzít v Tartu a Moskve; semiotiky kultúry a interkultúrneho prekladu a pod.). Ako v rámci prednášky uviedla vedecká a odborná pracovníčka repozitára docentka Taťjana Kuzovkinová, od roku 2021 sú *archívne hodiny* v semiotickom repozitári začlenené do mnohých univerzitných kurzov a študenti majú tiež možnosť vybrať si repozitár pre svoju stáž a realizáciu vlastného výskumu.

V správe *Semiotického repozitára Jurija Lotmana* je archív a knižnica Jurija Lotmana a Zary Mincovej, manželky Jurija Lotmana. Tallinnská univerzita je držiteľom autorských práv k ich dielam a repozitár zabezpečuje aj prevod autorských práv.

Fotografia č. 2 Panel medzinárodnej konferencie pri príležitosti stého výročia narodenia Jurija Lotmana

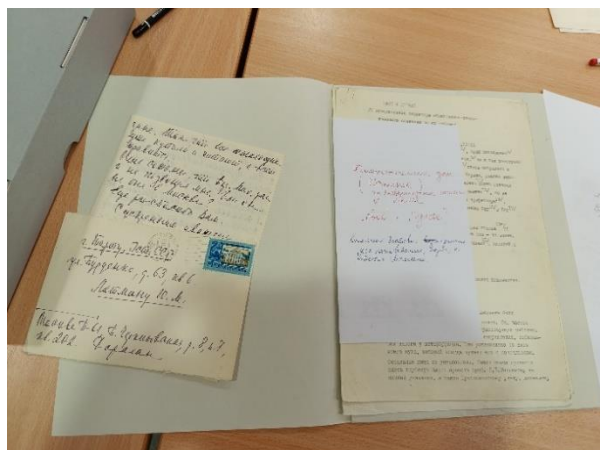
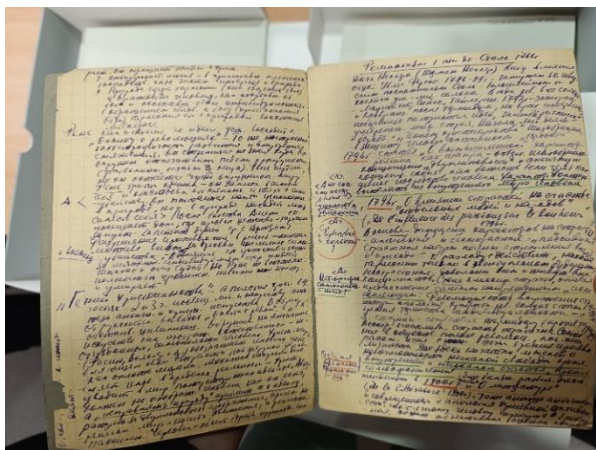
Fotografia č. 3 Predmety zo súkromnej zbierky Jurija Lotmana a Zary Mincovej

Jednou z hlavných úloh činnosti *Semiotického repozitára Jurija Lotmana* je organizácia každoročnej medzinárodnej konferencie, venovanej jeho dielu a prínosu, pričom medzinárodná konferencia pri príležitosti osláv stého výročia jeho narodenia sa konala v roku 2022 (fotografia č. 2). Najbližšia, štrnástá, konferencia venovaná tejto tematike sa bude konať na Tallinnskej univerzite s podporou *Nórskej asociácie pre semiotické štúdiá* spolu s v poradí už pätnástymi *Lotmanovými dňami* 11. – 13. júna 2025.

Domácia knižnica Jurija Lotmana a Zary Mincovej obsahuje viac ako 15 000 diel s margináliami od ich vlastníkov. V čiastočne systematizovanom archíve sa nachádza korešpondencia manželského páru s vedcami a kultúrnymi osobnosťami v Estónsku, Rusku a Európe (fotografie č. 4 a 5); fotografie zaznamenávajúce udalosti v osobnom a verejnom živote; poznámky z prednášok; návrhy a rukopisy publikovaných a nepublikovaných textov (fotografia č. 3). Vedci pracujúci v archíve pripravili

¹ Člen-korešpondent *Britskej akadémie* (1977); laureát *Ceny Juhana Smuuliho za literatúru Estónskej SSR* (1987); člen *Nórskej akadémie vied* (1987); akademik *Švédskej kráľovskej akadémie vied* (1989); Člen *Estónskej akadémie vied* (1990); *Veterán Veľkej vlasteneckej vojny* a nositeľ dvoch ocenení *Vlasteneckej vojny II. stupňa*, ocenený medailou *Za odvahu* a medailou *Za bojové zásluhy*.

veľké množstvo publikácií o vedeckom a kultúrnom dedičstve Jurija Lotmana a Zary Mincovej, pričom väčšinu z nich vydalo vydavateľstvo Tallinnskej univerzity.

Fotografie č. 4 a 5 Ukážky osobnej korešpondencie Jurija Lotmana

Fotografie č. 6 a 7 Ukážky predmetov súkromnej zbierky Jurija Lotmana

Fotografie č. 8 a 9 Ukážky priestorov archívu a Semiotického repozitára Jurija Lotmana

Kooperácia s uvedeným pracoviskom, ako aj s kolegami z ostatných univerzít v rámci programu BIP Erasmus+ bola slovenskou delegáciou prijatá nadmieru pozitívne prijatá a efektívna a umožnila vytvorenie kontaktov, ktoré zabezpečia ďalšiu intenzívnu spoluprácu na

poli vedy a výskumu. Služobná cesta v rámci BIP Erasmus+ stáže prešovských rusistov na Tallinnskej univerzite splnila svoj účel a otvára ďalšie možnosti úzkej spolupráce s predstaviteľmi zúčastnených delegácií.

Zdroje:

About the Semiotics Repository. [Cit. 2025-07-05.] Dostupné na internete:

<https://www.tlu.ee/en/taxonomy/term/194/about-semiotics-repository>

Fotografie *Semiotického repozitára Jurija Lotmana v Tallinnskej univerzite* zo súkromného archívu autorky textu.